СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 22. Джерзи Сіти, Н. Дж., пятниця, 26 січня 1934. | VOL. XLII. No. 22. Jersey City, N. J., Friday, January 26, 1934. THREE CENTS.

ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ ЗОЛОТОГО ЗАКОНА РОСТЕ

ВАШИНҐТОН. — У сенаті вивязалася довга дебата над проєктом закона про золото. Дебата тревала півшоста години. Опозиція напружила всі сили, щоби повалити проєкт, але прихильники закона обмежили дебату та зробили все можливе, щоби проєкт ухвалити якнайскорше. Провідники більшости заповідають ухвалення найдальше в пятницю ввечір.

Підчас дебати головну промову проти проєкту виголосив сенатор Ґлас, один з визначніших демократів у сенаті. Сенатор Ґлас представляв, який поважний удар американській монетарній системі завдасть закон, що дає урядови право забрати все золото з банків.

Провідники більшости відбули конференцію з президентом та заявили, що уряд годиться на обмеження обовязуючої сили закона на три роки.

ПОПУЛЯРНІСТЬ НОВОЇ ПОЗИЧКИ УРЯДУ.

ВАШИНҐТОН. — Зараз першого дня по оголошенню нової урядової позички на один біліон долярів цю позичку підписано півчверта разу.

Секретар скарбу заявляє, що вислід позички є небувалим признанням для уряду та довірям народу в силу федерального скарбу.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ КРИТИКУЄ „НАЙРУ".

ВАШИНҐТОН. — В канцелярії Американської Федерації Праці відбулася конференція провідників ріжних юній, звязаних з Федерацією Праці, на котру зявився теж ґенерал Джансон, начальник уряду відбудови краю.

Представники юній предложили ген. Джансонови низку жалоб, а деякі нападали на ведення уряду відбудови краю зі шкодою для робітничих юній. Один з представників юнії візників заявив Джансонови, що погляди щодо корисности „Найри" для робітництва поділені.

БОРОТЬБА ЗА РІВНОПРАВНІСТЬ РАС.

ВАШИНҐТОН. — Конґресмен Ді Пріст, одинокий Мурин у конґресі, вніс резолюцію, щоби палата послів розслідила, чи комітет рахунків, котрий має нагляд над ресторaном у палаті послів, має право виключати Муринів з ресторанту.

Коли Ді Пріст подав свою резолюцію, багато конґресменів з полудневих стейтів заявили готовість говорити проти допущення Муринів до ресторанів у конґресі. Зате конґресмени з північних стейтів заповідають піддержання права Муринів.

ЮНІЯ ДЕБАТУЄ НАД ПИТАННЯМ МАШИНЕРІЇ.

ІНДІЯНАПОЛІС. — Майнерська юнія „Юнайтед Майн Воркерс оф Америка" присвятила майже цілий другий день дебатуванню питання, який вплив має машинерія на майнерських робітників та якої політики держатися робітникам супроти заводження нових машин у копальнях.

Всі бесідники годилися з тим, що заводження нової машинерії в копальнях має злі наслідки для робітничих зарібків. Перші бесідники схилялися за тим, щоби робітничі організації шукали якихсь способів, щоби не допускати машинерії до копалень. Другі бесідники, як предсідник майнерської юнії, радили робітникам закинути війну проти механізації копалень, а замісць цього звернути свої зусилля на добуття користей з заведення машинерії нарівні з підприємцями.

КУБАНСЬКІ ВІЙСЬКА ЩЕ НЕ ВДОВОЛЕНІ.

ГАВАНА. — В часі, коли американський амбасадор та ново признаний Америкою уряд президента Мендієти висловлювали звичайні у випадках визнання чемности, в Сансіяго вибухли величезні склади військової амуніції.

Вибух залякав сильно населення. Кажуть, що вибух викликали жовніри, невдоволені з нового уряду.

З Куби відплили знову два американські воєнні кораблі.

ВІДКРИТО В ТЮРМІ СЕНЗАЦІЙНИЙ СКАНДАЛ.

НЮ ЙОРК. — Комішенер поправи, що має нагляд над тюрмами, зробив нагло ревізію в тюрмі на острові Велфер та поробив там сензаційні відкриття.

Показалося, що вязні мали при собі зброю й ріжні наркотики. Ціла тюрма була пересякла рекетірством. Вязнів тероризує банда злочинців, котра має порозуміння з деякими тюремними дозорцями й урядниками. Деякі бандити живуть просто в розкошах. Наркотики пачковано до тюрми при помочі голубів.

Комішенер відобрав владу начальникови тюрми, а його заступника арештував.

УКРАЇНСЬКИЙ АСЕМБЛІМЕН ГОЛОВОЮ „СЛАВОНІК АЛАЄНС".

На першій конвенції організації „Америкен Славонік Алеєнс", що відбулася дня 15 січня в Ґерісбурґу, Па., вибрано головою Івана Е. Малину з Філаделфії. Іншими урядниками стали: Михайло Сінчак, Іван Добош, Евген Роґач, Іван Секерак і Осип Козак.

СОВІТИ КОЛЬОНІЗУЮТЬ СИБІР.

Рада народних комісарів оголосила декрет про кольонізаційну акцію східних областей СССР, яка хоче створити операційну воєнну базу на випадок війни з Японією на Далекому Сході. Цей декрет обовязує з днем 1. січня 1934 р. та передбачає густе заселення східньо-сибірських областей, звільнення населення від усіх податків продовж 10 літ та спеціяльне вишколення кольоністів. Сензаційною є постанова декрету про набування приватної власности в згаданих областях. Декрет підвищує платні робітників та урядовців на цих територіях. Так наприклад технічний персонал у ґірництві має підвишку на 30%, робітники, вчителі на 20%, урядовці на 10%. Найвищу підвишку мають одержати члени армії Далекого Сходу, а саме нижчим степеням приобіцяно 50%, вищим степеням 20%.

Совітська преса обговорює широко цей декрет, який свідчить, що міжнародне положення Совітів погіршилось і далеко не таке світле, як твердять Молотови, чи їх харківські чури Косьори та Постишеви. Очевидно, що з тих обіцянок про „підвишку", „звільнення від податків" нічого не буде. Якби було, то коштом України, бо всякі „звільнення" Москалів на Сибірі витиснуть надвишкою на Україні.

РІЗДВО НА РОБІНЗОНОВОМУ ОСТРОВІ.

Остров, на якому провів стільки літ Робінзон Крузо, існує справді і має нині 67 мешканців. Дефо описав пригоди Робінзона на підставі дійсної події з життя англійського капітана Олександра Селькірка, якого буря закинула на остров Хуан Фернандез. Чимало Англійців вибирається що року на цей остров на Різдво. Туристи залишають там стільки гроша, що 67 мешканців, які їх гостять, можуть із цього заробітку жити цілий рік.

ПОСЕЛЕННЯ НА ФАРМАХ У САСКАЧЕВАНІ.

За чотири останні роки 1,639 родин скористали з провінціяльного пляну поселювання на фармах і осіли на фармах, діставши державну поміч на розведення господарки. Свій плян поселювання переводив саскачеванський уряд до кінця листопада м. р.

ВИЩИЙ ЗАЛІЗНИЧИЙ УРЯДОВЕЦЬ ДЕФРАВДАНТОМ.

В Катовицях арештовано на доручення слідчого судді старшого залізничного асистента дирекції державних залізниць в Катовицях, А. Неведзьола. Йому закидують грошеві мальверзації у згаданій дирекції на суму 20,000 злотих.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

ПРИВЯЗАЛИ ГАЄВИХ ДО ДЕРЕВА, ЩОБИ ЇХ ЗІЛИ ВОВКИ.

В Острові, на Виленщині, зрізали селяни в лісі землевласника коло 100 березових дерев. Лісових злодіїв схопили два гаєві: Демко і Невяровський. Тоді селяни кинулися на них і розізброїли, побили їх до крови, а зчерги привязали до дерева, щоби їх зїли вовки. Коли вертали вже домів, одному зпоміж селян зробилося жаль, що гаєві готові згинути, отже вернувся нишком і відвязав обох. Ціла ця справа своєрідного „лінчу" виявилась і тепер поліція арештувала всіх цих селян.

САМОГУБСТВО ПАРИ НАРЕЧЕНИХ.

В Польській Лютинії на чеському Шлеську повісилися в стодолі 19-літний Й. Ухерек і його наречена Степанія Цицелівна. В листі, який залишили, самовбивники вияснюють, що відбирають собі життя тому, що їхні батьки не дозволяють їм побратися. Просили теж, щоби їх похоронили у спільній домовині.

СХОПИЛИ КОЛИШНЬОГО БОЛЬШЕВИКА.

Іван Стасюк, що недавно тому зголосив свій вступ до соціяльно-демократичної партії, зник після цього в таємний спосіб з Чернівців. Підозрівають, що його схопили большевики й відвезли до Росії під суд. Так принаймні пише кореспондент букарештенського „Універсул"-а. Він пише, що поліція шукає тих, котрі його схопили.

ЗАТРОЄННЯ ВЕСІЛЬНИХ ГОСТЕЙ.

У Клужу (Румунія) відбулося весілля. Перед відїздом до церкви гостили весільних гостей перекускою. В церкві повмлівали нараз усі, хто їв ту перекуску. Покликано зараз лікарів. Одначе вони не могли нічого вдіяти. Безпритомних у числі 48 відвезено до шпиталю. Причина цього затроєння невідома.

В ІНСТИТУТІ ШЕВЧЕНКОЗНАВСТВА „НЕЗАКОЛОЧЕНА ТИША".

Чистка на совітській Україні не минула „твердині українського націоналізму" це є Інституту Шевченкознавства. Тепер, як пише московська „Правда", „інститут нагадує твердиню, з якої недавно викинули ворога. Ворог при виході зірвав мости, затруїв криниці. Тільки необізнаного глядача може обманути незаколочена тиша, яка тепер панує в стінах інституту. Ще недавно кипів тут завзятий бій: три місяці тому інститут був у руках есерів, петлюрівських хорунжих, церковних провізорів, кулаків. Інститут був середовищем аґітації українських націоналістів".

Як бачимо, Москва казиться, що в Інституті Шевченкознавства не було сталінохвальства, тільки шевченкознавство. Тепер, коли „панує незаколочена тиша", коли на місце „петлюрівських хорунжих" прийшли сталінолизи чи московські генерали, посилаються оди в честь „любимого вождя" і московське „шевченкознавство" буде вратоване... перед українським Шевченком.

ФАШИСТИ В БОЛГАРІЇ.

Італіська преса повідомляє з Софії, що там відбулися треті збори національної ради болгарських фашистів „Національна Фашистівська Задруга". На зборах було 600 делегатів із провідником болгарських фашистів, Сталійським. Засідання відбулося після відспівання національного гимну „Шумі Маріца" та нового фашистівського гимну. Всі приутні вперше були в однострою: темнозелена сорочка з ременем і темнозелена шапка. Промовляли: Сталійський, проф. Буликов, інж. Трендафилов, віцепрезидент софійської торговельної палати й інші. Всі бесідники доказували конечність піти за прикладом Італії та виповіли боротьбу всім політичним партіям у Болгарії.

РОЗВІД НАЙМОЛОДШОГО ПОДРУЖА В ПОЛЬЩІ.

Перед роком відбувсь у Варшаві шлюб дочки цадика з Соколова, Леї Морґенштерн, і внука цадика з Кальварійської Гори, Пінча Йосковича. Панна молода мала в дні шлюбу 12 літ, а молодий — 14. Шлюб відбувся з найбільшою церемонією, після якого розпочався весільний пир, що тревав 7 днів. Одначе це подруже не було щасливе. Молодята розсепарувалися зараз після шлюбу. Цілий рік тревали розводові пертрактації, і щойно цими днями 13-літня подруга одержала розводовий документ. Ця наймолодша розведена жінка в Польщі бачила свого мужа якої пів години підчас шлюбу. Але перед цим, ані після цього ніколи його більше не бачила.

ВІД ПОБОЇВ СТРАТИВ МОВУ.

В селі Раковий Ліс, коширського повіту, внаслідок особистих непорозумінь між Василем і Олександром Гоями й Василем Мисіком вивязалася бійка, що скінчилася дуже трагічно. Мисік, якого брати Гозі побили палицями по голові, дістав кровоток і онімів.

ЯПОНІЯ ХОЧЕ ЗГОДИ ЗІ ЗЛУЧЕНИМИ ДЕРЖАВАМИ

ТОКІО (Японія). — Японський міністер справ заграничних, Гірота, говорив в парляменті про ріжні справи, які можуть виринути в наступних двох роках, а щодо яких нема згоди між Америкою і Японією. Він підкреслив, що японський уряд буде старатися затіснити дружні зносини зі Злученими Державами і довести до взаїмного порозуміння у всіх спірних справах. Він наклеймував теж тих, що поширюють у Японії ідеї наців та втягають армію до політики. Всі ті алярми про кризу і війну, говорив міністер, викликують у Японії й у світі фальшиве поняття про політику уряду, яка є миролюбна і стоїть на становищі, що коли мова про відносини Японії до Злучених Держав і Росії, то нема між ними таких справ, яких не можна би полагодити дипльоматичною дорогою.

ВЖЕ НЕ ДОЗВОЛЯЮТЬ НАВІТЬ БУДУВАТИ УКРАЇНСЬКІ ЦЕРКВИ.

ЛЬВІВ.—Львівський маґістрат відмовив просьбі комітету будови української церкви у Знесінні Новому на площі, дарованій Українцем Наорловичем. Маґістрат виправдувався тим, що, мовляв, нова церква, як деревляна, не може станути на терені великого Львова. Комітет будови знайшов тоді іншу площу і виконав усе чого вимагають реґуляційні приписи, згідно з порадою і плянами інжинір-архітекта Льва Левинського. Але й те не помогло. Зате в останніх часах побудовано на тім терені аж два деревляні польські костели.

УКРАЇНСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ ЗАКАРПАТТЯ.

УЖГОРОД (Закарпаття). — Закарпатська Україна, офіційно названа „Підкарпатська Русь", має згідно з переписом з 1 грудня 1930 р. всього населення 725,357 осіб, між якими є 446,916 Українців.

ЮВИЛЕЙ ОЛЕКСИ НОВАКІВСЬКОГО.

ЛЬВІВ. — Українське громадянство задумує вшанувати 60-ліття нашого найвизначнішого мистця, маляря Олекси Новаківського, котрий віддав свій талант безкорисній праці для рідної культури. Новаківський це мистець непересічної міри. Пошанувати треба його моральні принципи, його національну непохитність, його видержаність при одному таборі. Він відкидував дуже часто навіть дуже принманливі оферти чужих, ворожих нам польських сил, що хотіли його для себе приєднати. Маючи це все на увазі, Українське Товариство Прихильників Мистецтва у Львові рішило вшанувати 60-літні роковини Новаківського виданням його монографії, яка вже в короткому часі появиться на книжковому ринку і повинна знайтися в хаті кожного свідомого українського громадянина, котрому не байдужна справа нашої культури. Хочуть теж вшанувати мистця малим даром: хатою в Дорі, на площі, яку товариство вже давніше придбало. Товариство збирає вже датки на будову цеї хати. Кошторис виносить 3,000 злотих.

ШЕВЧЕНКО В КОМУНІСТИЧНІЙ РЕДАКЦІЇ.

ХАРКІВ. — Совітська влада рішила видати твори Шевченка в чисто комуністичній редакції. Такий комуністичний „Кобзар" має бути готовий уже до 120-тих роковин уродин Шевченка, які припадають у лютому1934 р.

КНИЖКА ПРО „ТАЛЄРГОФ".

ЛЬВІВ. — Минає 20 літ від часу, коли польсько-австрійська влада загнала тисячі Українців до Талєргофу в Стирії, як „зрадників" і „російських шпіонів". Москвофіли зробили в краю і в Америці з Талєргофу русофільську Голгофту, так, як би тільки вони одні мучилися в Талєргофі. І тому добре, що появилися спомини Українця-Талєргофця, Василя Маковського, у яких він описує талєргофські страхіття. Книжка називається „Талєрґоф". Має 260 сторін друку. В ній все є змальоване з письменницьким хистом так пластично, що тодішні воєнні часи, зокремаж муки і страждання українського народу Галичини, бачимо як на долоні. Там описані переживання нашого народу підчас вибуху світової війни, а далі мучеництво Талєргофців, у тім числі й автора. Добра сторона книжки та, що він підкреслив безсторонно те, що бачив людське і добре у противників, а наклеймив те, що бачив невідповідного у своїх. Книжка читається як найцікавіший роман.

ПРОТИ ДИКТАТУРИ.

ЛОНДОН. — Екзекутива Партії Праці видала комунікат, яким заявляється проти всякої політичної диктатури. Є вона звернена проти фашистівського руху, який пропагує пресовий магнат Родермер. Партія Праці твердить, що демократична форма правління є для Англії найвідповіднішою. А демократія — це вільні вибори й активний та спосібний парлямент, у якім вирішують справи по відповідній дискусії й критиці.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": Montgomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВА ПОЛЬСЬКА КОНСТИТУЦІЯ

Заповіджувана від довшого часу нова польська конституція нарешті зачинає прибирати реальні форми і нині вже можемо сказати, над яким то яєчком польська „санація" так довго кудкудакала.

Проект внесла конституційна комісія, встановлена партією Пілсудського три роки тому. Три роки душилася ця комісія, щоби видати з себе проект, і цей проект має тепер перейти поспішним ходом крізь польський сойм.

При короткій характеристиці цеї нової конституції треба передовсім підкреслити, що вона виповняє бажання маршалка Пілсудського створити „сильний уряд". Під сильним урядом Пілсудський розуміє уряд, котрий не потребує оглядатися на парлямент, ні на суд, ні на нарід. Отже нова конституція зносить майже всякі обмеження влади президента, які знала дотеперішня конституція. Президент може усувати міністрів, іменувати нових, ставити їх перед суд. Міністри не відповідають перед соймом, але перед президентом. Президент іменує безпосередньо одну третину сенату. Сойм має малу владу. Президент має навіть вплив на іменування свого наслідника: лише, як „виборче тіло" запропонує іншого кандидата, ніж запропонував президент, край має мати право вибирати між двома кандидатами. Влада президента на випадок війни продовжується автоматично до трох місяців після заключення мира.

Як бачимо, під створенням сильного уряду для Польщі партія Пілсудського розуміє надання широких прав президентови. Ним тепер може стати вже Пілсудський, котрий два рази відкидав пропозицію стати президентом, бо уряд не має влади.

Це збільшення влади в руках президента може дуже легко вдоволити людей з такою недугою, як Пілсудський, але чи зроблення слабого Пілсудського сильним зробить державу сильною, в це можна сумніватися. Сила держави не залежить від того, як сильним почувається слабий чоловічина, що сидить на верху, але ціпко держаться держави люди, що складають державу. Зконцентрована влада може лекше душити в часі мира всякі прояви невдоволення серед населення з політики уряду, але таке душення не скріпляє краю. Воно не полагоджує невдоволення краю, а ще більше його поширює.

Нова польська конституція не лікує ні одної внутрішньої недуги, яка спричинює внутрішню слабість польської держави. Всі ті суспільні течії, що невдоволені з Польщі, далі будуть з неї невдоволені. До них навіть прилучаться ще нові, невдоволені з „сильного уряду".

Що ця сила є якраз слабістю, покажеться, як події історії поставлять Польщу перед справжньою спробою сили. А перед такою спробою вона поставлена буде зовсім певно.

ПОЛЯКИ Й УКРАЇНЦІ

(УП) Під таким наголовком мітить „Дзеннік Познаньскі" з 1. січня 1934 статтю, яка цікава для Українців як самим підходом до справи так і висновками для Поляків, а головно для нас, Українців. Автор навіть не старається закрити цілі тої статті. А цілю тою є звернути увагу варшавського уряду на розвій західньо-українського кооперативного руху, а в першу чергу на Маслосоюз, що вже віддавна коле в очі власть імущих. Автором статті є журналіст Адам Нехай. Цю статтю в цілости подаємо в перекладі до відома українського громадянства.

„Явищем, яке вже нераз стверджувано, але його ширше не обговорювано, є контраст між польською пасивністю й українською активністю на Західній Україні (в оригіналі Малопольще Всходнєй). Це відноситься майже до всіх ділянок життя.

„Перед війною Львів був огнищем польської роботи. Тодішня столиця „коронного краю" скупчувала в собі польські наукові й артистичні сили, мала поважні господарські інституції, добре ведену пресу, а головно: власне політичне обличе. Цінности ці промінювали на провінцію й огортали всіх Поляків, навіть у далеких містечках. Всюди працювало Товариство Школи Людової, всюди будувалося сокільські домівки, всюди працювали суспільні організації. Завдяки праці й ініціятиві одного тільки чоловіка, епископа Більчевського, збудовано на протязі кількох десятків літ коло 500 каплиць та костелів, що служили Полякам твердинями перед наступом винародовлення. Все те робилося виключно власними силами краю, бо віденський центральний уряд тої роботи не попирав, а коли йшло про промислову розбудову краю, то навіть перешкаджав.

„По війні ситуація основно змінилась. Передовсім підупав Львів. Столиця краю стала воєвідським містечком. Репрезентанти науки, літератури й штуки попереносились до інших міст, а передовсім до Варшави. Стягнули їх туди кращі умовини заробітку і ширша арена для попису. Центральні господарські і фінансові інституції зуніфіковано і їх майно втягнули в себе центральні державні інституції. Місто, як правило, стало містечком, яким правлять, містечком, втисненим між Карпати і щільно замкнену границю Збруча. Були проти того вправді протести в формі „Східних Торгів", одначе в звязку з поширенням загальної економічної кризі спроби ці не довели до ніякого позитивного успіху.

„Вслід за Львовом пішла й провінція. Життя по містечках завмерло. Може більше, як депресія економічна, тяжила над людністю депресія духова. Хлібороби, колись передова верства в народній праці, усунулися з неї. З могутньої колись ґрупи консерватистів осталися лише недобитки. Сини і внуки колись великих польських діячів позамикалися в своїх дворах, до яких вистукує переводжена урядом земельна реформа.

„Сокіл", що за виїмком деяких гнізд лишився на дальше під впливом національ-демократії, став пасивним чинником життя і йде до повного упадку. Часом воює він ще зі „Стшельцом", хоч на ділі польський елемент на Західній Україні є сьогодня заслабий, щоби позволити собі на розкіш такої боротьби. Великі господарські установи або зовсім зникли з поверхні життя, або животіють ще останками колишніх капіталів. Тут і там чути скарги на уряд, що не попирає польського елементу.

„Хтось колись сказав, що давніше Поляки працювали тому, бо були під чужим пануванням. Колиб нині на Західній Україні панували Українці, то польська людність булаб надзвичайно активною, булаб творчою іредентою. В тому вискazі криється властивий психольогічний підхід до справи. Польська людність звільнила темпо роботи, бо почуває себе дома і безпечною. В дійсности те почуття безпеки є лише злудою.

„Небезпека грозить польській людности через горячкову працю Укранців. Не зважаючи на тяжкі воєнні удари, Українці скоро двигнулися з депресії. Одну частину енерґії зуживають вони на нелеґальну роботу, а друга служить конструктивній праці. Там усе робиться з величезним запасом енерґії і з великою консеквенцією, і тому дає поважні висліди. Тому, що область політичної роботи не дає можливости широкого розмаху, а робота в культурній области обертається ще в елементарних рамцях, зусилля йдуть в напрямі господарської розбудови.

„Безперечно, що й та господарська розбудова є своєго роду політикою. Треба памятати, що Українці є такою суспільністю, серед якої гасла тверезости здобули поважні успіхи завдяки опозиції проти польського тютюнового й спіртового монополю. Також і життя господарське є овіяне опозиційною ідеєю. Деколи серед Українців говориться (при цьому покликується на роботу познанських Поляків перед війною), що війну програно тільки тому, що Українці не були досить зорганізовані і не були сильними. Колиж у будучности мається тому запобігти, то треба створити власну силу, незалежну від польської держави.

„Найклясичнішим прикладом української праці є кооператива Маслосоюз. В той час, як польські установи того роду не можуть існувати, зглядно веґетують на маргінесі загальної господарської кризи, Маслосоюз вибився на чоло як центр закупу, перерібки, продажі, а навіть експорту набілу. Маслосоюз закинув увесь край добре зорганізованою сіткою своїх філій, має взірцево уладжені крамниці продажі та здобув собі правно монопольне становище в державі. Сирівців достарчають йому також польські двори. На продукти Маслосоюза є на ринку попит. Та інституція є дійсно успіхом української праці, є їх славою.

„Український кооперативний рух стоїть у тісному звязку з рухом культурним та політичним. Цьому останньому він доставляє матеріяльних засобів і крім того є резервуаром посад для української молоді та для української революційної інтелігенції.

„На Західній Україні ведеться теж успішна праця під гаслом здобуття міст. І в цій ділянці взято за точку виходу воєнні досвіди, а передовсім оборону Львова. Якраз тому, що міста вирішують про судьбу народу, мусяться ті міста здобути. Ведеться ця робота шляхом організування ремісничої молоді і торговельного доросту в національному дусі, через викуп парцель і реальностей по містах з польських рук і т. п. Висліду цієї акції не знаємо, бо досі ніхто не обхопив її статистично, хоч час від часу з того приводу підноситься алярми. Судиться про справу менше більше на око. Одначе треба ствердити, що успіхи цієї української роботи є досить поважні. В останніх роках повстали у Львові цілі чисто українські коплекси як щодо власности так і щодо призначення.

„Як ми вже згадали, українська рухливість яскраво відбивається від польської пасивности. Наслідком цього є те, що край тратить поволі польський характер. Вигляди на будучність не зовсім то ясні. Недавно в часі листопадових свят занявся був тою справою Союз Оборонців Львова. Союз цей ствердив у резолюціях, що будучність краю належить до того, хто більше працює. Наразі багатовікове першенство в цьому краю переходить з рук польських в руки українські. Українці є в наступі, а Поляки у відступі".

Стільки про положення на Західній Україні польський кореспондент.

АКАДЕМІК СТЕПАН СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ

(З нагоди 75-ліття його життя).

З днем 8. січня 1934 р., акад. Смаль-Стоцькому минає 75 років. Позад себе лишає він довгу дорогу важкої праці та впертої боротьби. Праця та була дуже ріжноманітна. Сам професор черновецького університету (1884—1919), не цурався він ніколи й найчорнішої роботи. Все було для нього однаково важне: газета, календар, господарська брошурка, шкільний підручник, наукова праця, популярний виклад; хор; читальня, каса, Січ; краєва й державна політика; краєва культура; студентські, чи міщанські вечорниці й т. д. й т. д. І так цілими роками, скрізь і скрізь...

Всю цю працю робив акад. Смаль-Стоцький у маленькій, але розкішній закутині нашої землі, на Буковині. Ту Буковину він знав наскрізь. І то не злегка. Не було одного сільця, присілка, деб не бував він. Сам відкривав читальні, каси. Бував на політичних і господарських вічах. І всі його знали. І досі памятає його все довоєнне українське населення.

І неукраїнське. Бож мудра реальна політика, що її провадив цілі десятки років акад. Смаль-Стоцький, при допомозі громадян, які його добре розуміли і його скрізь підтримували — та політика здобула для нашого народу не тільки поважання всього населення краю, але й дала йому провід у краєвій політиці. Якийсь час (від 1904 р.) усі нитки краєвої політики сходилися саме в руках академіка. Він був, правда, тільки віцемаршалком сойму, але краєм — керував він.

Все це йшло поволі, серед незвичайних труднощів. Не треба забувати, що українську науку на Буковині треба було щойно поволі створювати, що треба було щойно творити всі її вартости, без яких нації нема: свої школи, економічну підставу існування нації, своє власне, національне життя. І до всього цього прикладав своїх рук акад. Смаль-Стоцький, притягаючи до своїх задумів та праці нових і нових людей, часто не тільки до національної справи байдужих, а то й ворожих...

Серед великої громадської і політичної роботи для наукової праці залишалося часу небагато. А проте — ніхто з колишніх студентів проф. Смаль-Стоцького не зміг би нагадати, щоб колинебудь він не прийшов на свій виклад в університеті, щоб не відбув семінарійних вправ; ніхто не міг би згадати такого випадку, щоб проф. Смаль-Стоцький ухилився від якогось науковою виступу. Автім і наукове надбання акад. Смаль-Стоцького поважне. Минулого року пройшло 40 років від заведення сучасного українського часопису. Що його заведено—це найбільша його заслуга, заслуга акад. Смаль-Стоцького. 40 років минуло 1933 р. й від появи першого видання його граматики, зладженої на основі правопису, за який він боровся.

Від 1893 р. появилось уже 4. видання цієї книжки — з неї й досі вчать по наших середніх школах. Сила праць Смаль-Стоцького на полі українського мовознавства в тому, що він підходить до нашої мови з її власної будови, визначує їй свій власний розвиток, зазначує її окреме становище в сімї інших славянських мов, виводить її безпосередньо з праславянської мови, не пересіваючи її крізь решето так званої спільної (з московською) „праруської" мови...

Крім праць із поля мови, акад. Смаль-Стоцький дав цілу низку студій із поля шевченкознавства, а його „Буковинська Русь" (1897) залишається й досі одинокою, звідкіля буковинські Українці можуть науково доказувати своїм ворогам, що вони на Буковині — не зайшлі, а нарід споконвічний, якому належаться свої права на своїй землі.

Життєвий шлях академіка Смаль-Стоцького такий: народився він 8. січня 1859 р. в селі Немолові (в Радехівщині); гімназія (українська й німецька) у Львові, університет у Чернівцях та в Відні, від 1884 р. професор університету в Чернівцях і — тридцять років (до 1914 р.) великої й відповідальної громадської, політичної, наукової економічної й т. д. праці. Підчас війни (1916—1918) — просвітно-освідомлюючої праця серед полонених Українців у фрайштадському таборі, потім (1919—1920) посол ЗУНР у Празі, де від 1922 р. професорує в українськім університеті. За наукову працю проф. Смаль-Стоцького Українська Академія Наук у Києві вибрала (1918) своїм дійсним членом (академіком), за великі заслуги на просвітньому полі „Просвіта" зачислила його в свої почесні члени.

75 рік життя зустрічає проф. Смаль-Стоцького в повному здоровлю та бадьорим на дусі. Бажаємо йому зберегти одне і друге якнайдовше.

(„Життя і Знання").

Люїджі Пірандельо.

РОЗБИТИЙ ЗБАН

(Гумореска).

Цього року знов оливки дуже зародили. Пожиточні дерева, що вже минулого року вгиналися від тягару, обіцювали знов обильне живо, наперекір мрякам, що понищили їхнє цвіття.

Селянин Зірафа мав гарний шмат поля, засадженого оливними деревами на своєму грунті Квоте аль Прімосоле. Коли побачив, що пять глиняних, поливаних збанів, які мав у пивниці, не помістять усієї оливи цьогорічного збору, замовив заздалегідь шестий, багато більший, у Сан Стефано ді Камастро, де їх роблять: дорослому чоловікови до грудей, гарно череватий, що серед старих збанів мав виріжнятися як ігумен серед черців.

Не треба згадувати, що за той збан посперечався і з тамошнім гончарем.

Та з ким то не сперечався і не задирався дон Льольо Зірафа? За кожну дурничку, за кожен камінчик, що впав із муру, ба за марне стебло трави зараз зчиняв бучу та казав сідлати мула, щоби міг мерщій піти до міста внести скаргу.

Так то зайшов майже на нічого: геть витратився на стемплі й адвокатські рахунки, бо позивав до суду раз цього, раз того. А вкінці приходилося йому все платити всі кошти процесу.

Говорили, що його адвокат, якому вже надоїли та змерзіли його часті відвідини — приходив два-три рази на тиждень до своєї канцелярії — подарував йому книжечки, похожі на молитовник: малий збірник законів, щоби сам сушив собі голову, шукаючи правної помочі для своїх спорів, із якими хотів би виступити на судову дорогу.

Давніше всі, хто з ним мав яку справу, насміхалися: „Сідлайте мула!" Тепер же кричали за ним: „Загляньте до „Домашнього адвоката!"

А Дон Льольо відповідав їм:

— І таки загляну й усіх вас знищу, чортівське кодло!

Новий збан, що коштував чотири талярі готівкою, круглий і звучний, заздалегідь поставили сушити. Там стояв, поки не знайшли для нього місця в пивниці.

Такого збана ще ніхто не бачив. І жаль було глянути, як валявся в тій закутині, де ніколи не доходить воздух ані світло, а відки заносило товщем і гострим, сирим запахом.

Тому два дні стали збирати оливки. Дон Льольо був наче не свій, бо не знав, якби то роздертися на двоє між тими, що збирали оливки, та погоничами, які приводили мулів із гноєм і кидали його на купи по узбіччі для нового засіву бобу.

І кляв наче Турок і кидався то на цей то на той бік, що знищить їх, колиб йому недоставало й одної оливки, бо він їх заздалегідь порахував на деревах, і коли одна купка гною не буде як друга.

З білим капелюхом на голові, без сурдута, із засуканими рукавами від сорочки, розхристаний на грудях, червоний на лиці, ввесь покритий каплями поту, сторчав то тут то там, водив очима наче вовк, розтирав собі сердито виголене лице, на якім пробивалася неусмирена борода, так мовити, щойно з-під бритви.

Коли при кінці третього дня три робітники, які збирали оливки, пішли до сушарні, щоби там поправити драбини та дрючки, задервеніли з жаху, як побачили, що новий, гарний збан тріс на двоє, начеб хто розкроїв його.

— Дивіть! Дивіть!

— А хтож то міг зробити?...

— Матінко Божа! А що на це скаже дон Льольо? Новий збан, таж то шкода!

Перший, який більше налякався ніж другий, порадив примкнути двері сушарні й тихо-тихесенько забратися, оставивши драбини й дрючки на дворі під стіною. Та другий зараз обізвався:

— Чи ви божевільні? Так не обдурите дон Льоля! Він міг би подумати, що то ми розбили йому збан. Не руштеся відси!

Потім вийшов перед сушарню, приклав руки до уст і крикнув:

— Дон Льоло! Гей, дон Льольо!

Дон Льольо був біля тих, що розкидали гній. Вимахував сердито руками, як звичайно, а подеколи натискав обома руками свій білий, широкий капелюх. Траплялося йому часто, що натиснув його так сильно, що більше не міг його стягнути з чола й шиї.

На овиді гасли останні вечірні проміні. В спокійній тиші вечора, що западав над околицею з тінями та приємним холодом ночі, блимали порухи цього все сердитого чоловіка, як одинокий неспокійний елемент.

— Дон Льольо! Дон Льольо!

Коли прийшов нагору й побачив цю шкоду, здавалося, що збожеволіє. Насамперед кинувся на тих трох робітників. Схопив одного за горло, притиснув його до стіни та верещав:

— Пер сангве деля Мадонна*), ви мені заплатите за це добро!

А коли його здержали товариші нападеного, звернув лють проти себе, шпурнув капелюхом об землю, став бити себе по лиці, тупав ногами та верещав як селяни, коли оплакують смерть свого рідного. „Новий збан! Збан за чотири талярі!"

Рад був знати, хто йому його розбив. Абож то можливо, щоби сам розбився? Хтось мусів розбити зі злоби або зависти!

Та коли? І як? Не видно було сліду сили. Невжеж прийшов би розбитий з фабрики? Деж там? Таж дзвонив наче дзвін!

Коли люди бачили, що його минула перша лють, стали спамятувати його, щоби вспокоївся.

Той збан можна направити. Зрештою не є так страшно розбитий. Розпався на дві частини. Здібний дротар зліпить збан, що буде наче новий.

А був у селі зі Діма (дядько Діма) Лікасі. Він придумав чудотворний клей, проти якого навіть молот нічого не міг вдіяти, коли що ним зліпити.

Тож коли дон Льольо хоче, прийде до нього завтра досвіта дядько Діма Лікасі і збан вмить буде направлений, ще й ліпший, ніж передтим.

Дон Льольо не приставав на його раду й розраду: казав, що все пропало, бо вже нема ради.

(Далі буде).

*) На кров Пресвятої Діви.

ЯКИЙ ДАРУНОК МАЮТЬ ДАТИ ЧЛЕНИ СВОМУ БАТЬКОВИ-СОЮЗОВИ В РІК ЙОГО ЮВИЛЕЮ?

Коли я прочитав у „Свободі" відозву головного уряду Українського Народного Союза про Ювилейний Рік нашої організації, мене обхопили дивні думки.

Передовсім мені дивно стало подумати над тим, що наш Батько-Союз існує вже 40 літ. Таж його початок здається мені такий недавній. Немовби це тільки вчора було. Як скоро цей час минає...

Та диво дивом, але правди ніде діти. Хоч як це виглядає дивним, а всеж за нами 40 літ історії, а перед нами рік, що має бути обходом початку цеї великої організації, що має бути ювилейним, майже святим роком Українського Народного Союза.

Коли батько обходить свої уродини, тоді діти питаються самих себе: як пошанувати батька за його труди? Як дати йому доказ признання за його труди для дітей? Таксамо, коли тепер наш Великий Батько-Союз обходить свою 40-літню річницю, належиться нам, його дітям, застановитися над тим, яку гарну памятку маємо його члени, старі й молоді, зробити в честь нашої організації. Багато дітей цього батька, багато членів Союза, спочивають нині в гробі. Але багато тисяч лишилися в живих і дивляться на Союз як на свого захоронителя. Коли він нам показує свою любов, то варто би й нам, його членам, застановитися, який дарунок маємо ми зробити Батькови-Союзови в його ювилейнім році.

Не хоче цей батько від нас грошей, бо він має грошей досить для нас. Не хоче він від нас ніякого іншого дарунку, чи в золоті, чи в дорогих каміннях, чи цвітах. Колиб він міг самий говорити, то сказав би, щоб йому цього не давати.

Але якби Батько-Союз міг говорити, то він промовив би до нас так: Ви обходите мою сорокову річницю. З нагоди тої річниці дозвольте сказати вам, мої діти: Це гарно, що я проіснував 40 літ. Але чи подумали ви, що буде з нами за 40 літ від нині? Ваш батько нині здоровий, сильний, богатий, приносить вам поміч, забезпеку, а при тім честь і славу. Але що буде за 40 літ? Як вас тоді не стане, то що буде з вашим Батьком-Союзом? Нині ви всі гордитеся його славою. А що буде за 40 літ? Чи буде тоді кому гордитися силою й славою української організації?

Чи буде Союз існувати за 40 літ від нині? Чи будуть у нього члени?

На це питання тільки ми, члени Союза, можемо відповісти. І то відповісти можемо тільки ділами. а не словами. Цю відповідь можемо дати тільки в цей спосіб, що приєднаємо нових членів, які забезпечуть існування Союза на дальших 40 літ. Цих нових членів можемо приєднати зпоміж молодіжи, дітей українських батьків. Якби самі тільки батьки, що тепер є членами Союза, постарались про приступлення до Союза всіх своїх дітей, то за 40 літ від нині Союз мавби щонайменше 50 тисяч членів.

Ось це є моя думка про те, як святкувати 40-літній ювилей істнування найбільшої й найповажнішої української організації в Америці. Приведім до нашого Батька-Союза всі наші діти, втягнім їх до Союзової роботи, даймо їм полюбити нашу велику організацію, покажім їм, що вони тут можуть зробити. Даймо Союзови в ювилейний рік найкращий дарунок, який організація може дістати: наші діти.

Цей дарунок залежить не від головного уряду Союза, не від редакції, а від нас, широких кругів членів Союза. Хай кождий член скаже собі, що від нього залежить, чи ми гідно відсвяткуємо 40-літний ювилей Батька-Союза та як будемо за 40 літ обходити новий ювилей нашого Батька-Союза.

В. Ювилейний Рік нашого Батька-Союза хай залунає гасло:

Хай живе наш Батько-Союз!

Приєднуймо до Батька-Союза всі наші діти й усіх наших приятелів!

Йосиф Катулька,
член 361. від. У. Н. Союза,
Бруклин, Н. Й.

ПІД ПОЛЬСЬКИМ ОБУХОМ.

(З краєвої відозви).

Сотні тисяч робітничих і селянських родин на наших землях опинилися в кігтях голоду.

Загальна кріза теперішнього господарського ладу, а до того нечуваний голод землі по селах є причиною, що маси працюючого населення знайшлилися в надзвичайно скрутному положенні. В додатку прибула цього року катастрофа повені і недорід картоплі, кукурудзи та хлібного збіжа.

В цих умовинах сотні тисяч родин опинилися на березі пропасти. Гостра, вчасна зима застала їх без хліба, без палива, без взуття й одіння, навіть без сухої бараболі.

Ситуація на наших землях є того роду, що вже навіть польська патріотична преса почала писати про неї:

„Курієр Поранни" з 16. вересня м. р. друкує враження свого кореспондента з подорожі по Гуцульщині:

„Всі — пише кореспондент — говорили мені про нужду, яка тут панує. Я забажав переконатися про неї на власні очі. В Ростоках (пов. Косів) знайшовся верховинець, що згодився запровадити мене до хати. Ми почали йти карколомною стежкою догори. Нарешті, на горі, побачим я хатинку. Довкола видоптане подвіря, трохи нижче нивка пшеничної кукурудзи, кільканадцять тичок фасолі і трохи бараболі. Це все. На цілий рік. В середині? Говорім зовсім просто, не силкуючись на ефект: темна нора з двома вікнами, величини шкільного зшитка. Розміри нори: три метри довготи, два і пів ширини. Четвертину цілої хати займає піч. В тій хаті живе родина, що складається з 7 душ: родичів і 5 дітей від 2 місяців до 10 років. Наймолодше виглядає на засушеного страшка. Мати — висохла, мов тріска. Що їдять? Бараболю, кукурудзу, гриби — скільки є. Отже питаю ще раз, з чого ці люди живуть? Мені відповідає провідник, що от, як ті божі птиці. Найбільше з жебранини. Тут кавалок хліба, там жменя муки, тут кілька бараболь"...

„Цього не можна назвати „життям" — признає кореспондент „Кур. Поранного" і додає, що таких хат, як описана, є в самих Ростоках 130 (сто тридцять).

А ось друга частина з життя Гуцульщини!

В „Новому Часі" з 22 грудня читаємо дослівно таке:

„Наші гарні, але вбогі гуцульські і деякі (?) підгірські села стоять перед страшною голодовою катастрофою. Землі тут люди мають мало, і вона тут у горах мало врожайна. Люди на селі живляться тут звичайно кукурудзою і бараболями. Цього року тут велика неврожай. Весна була дуже пізно, літо дощеве і мокре, до того багато шкоди наробила повінь. Вже в жовтні вдарило кілька нічних, досить сильних морозів, які дорешти знищили ще недоспілу й перемерзлу кукурудзу... Зима тут дуже люта, морози до 30 ст. У звязку з зимном і поганим відживлюванням та недоїданням кинулися між людей хороби, особливо багато лежить хорих дітей. Смертність в останніх двох тижнях дуже велика... У багатьох хатах уже тепер нема що їсти, інші матимуть ще трохи кукурудзи і бульби до Різдва (до січня), а там? Діти обірвані, голі і босі. Багато з них не ходить до школи, бо не має в чім... Чорний голод і смерть заглядає в очі соткам Гуцулів!"

Це, що діється на Гуцульщині, діється також на Бойківщині й Лемківщині.

„Свобода" з 8 жовтня помістила допис „Бойківщина примирає з голоду", в якому автор пише:

„На днях відвідав я деякі місцевости в повітах: Ліско, Турка, Долина, Сколе. Населення цих околиць знайшлося в незвичайно важкому положенні і повільно конає з голоду... Вже нині є родини, які по два і три дні не палять у печах, бо не мають що варити. Кождого дня сотнями тягнуться жінки, діти, а й господарі до міста та цілими годинами вистоюють під дверми старовства, щоби випросити допомогу; а інші, що мають сильніші ноги, жебраують за ложкою страви по хатах і йдуть, як кажуть, в світ за очі"...

З інших околиць відчуває голод найтяжче Полісся.

„Газета Варшавска" з 26. VIII. ц. р., описуючи подорож по Поліссі, пише:

„Від трох років зчерги нависає Полісся повінь, і то з кождим роком більша і грізніша. Цьогорічна повінь зараховується до найбільших. Такої повені не памятають найстарші люди... Цьогорічне положення Полісся і його населення направду розпучливе"...

Сотні тисяч голодуючих робітників і селян Підкарпаття й Полісся не хочуть добровільно конати з голоду. Останніми часами розгорнули голодуючі всесторонню боротьбу з голодом і його причинами.

В цілій низці місцевостей утворилися комітети боротьби з голодом, які взяли в свої руки керму цілої акції. Боротьба з голодом проходить у незвичайно важких умовинах. Перешкоди на кождому кроці...

Допоможіть сотням тисяч голодуючих робітників і селян Підкарпаття й Полісся! Дайте їм свідомість, що за ними, — за їхньою боротьбою — стоїть ціла, велика робітничо-селянська сімя. Дайте моральну й матеріяльну підтримку в їхніх змаганнях з голодом і злиднями.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КОТСВІЛ, ПА. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 248, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг не відбувся в неділю, 21 січня. Тому проголошує, що спеціяльний мітінг відбудеться в неділю, 28 січня, точно в годині 12-тій в полудне. Проситься всіх членів прийти на час, бо хто не явиться на час, то заплатить 50 цнт. кари, а урядник 1 дол. Ми маємо дуже важні справи до полагодження. — Йосиф Урбан, секр.

ЧИННІСТЬ ПОЗАОЧНИХ КУРСІВ БУХГАЛЬТЕРІЇ УТГІ В ПОДЕБРАДАХ.

Курси бухгальтерії мають суто практичне значіння: признані вони для осіб, що працюють у торговельних і промислових кооперативних та приватних підприємствах. Крім предметів з рахівництва курсантам дається відомости з царини раціоналізації конторської праці. Курсантам висилається лекції з таких предметів: Загальне рахівництво, Торговельне рахівництво, Комерційна аритметика і Торговельна кореспонденція. Підручники до них уже виготовлені. Мається на увазі поширити цей курс такими спеціяльними предметами, як фабричне рахівництво, рахівництво в кооперативних підприємствах, калькуляції, контокоренто, арбітражі, паритети, аналіза балянсів. У справах курсів звертатися на адресу:

Ukrajinsky Technicko-Hospodarsky Institut, Podebrady. Tchecoslovaquie.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

БОФАЛО, Н. Й.

Дня 14 січня 1934 р. помер Іван Р. Гут, член Молодечого Департаменту У. Н. Союза, від. 127, в Бофало, Н. Й. Похорон відбувся дня 17 січня. Як родичі Покійного, щиро дякуємо усім Союзовцям і приятелям, котрі взяли участь у похороні нашого сина.

Іван і Софія Гут.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

КОГУС, Н. Й.

На Рідний Край.

Обходячи Свято Української Державности, не забуло наше патріотичне громадянство за наших героїв-інвалідів. На поклик о. І. Шуховського переведено збірку, як на панахиді так і на концерті, яка принесла загально $58.65.

На видання творів М. Гайворонського зложили: Від. 34 Союза Українок 2 дол., п. О. Коник 1 дол.

На визвольну боротьбу одержано з розпродажі націоналістичної літератури $10.50.

Разом вислано до Обєднання $77.15.

Комітет.

БЕТ, Н. Й.

На Рідну Школу.

З нагоди Богоявлення зарядили ми коляду на Рідну Школу. Нас, Українців фармерів, є тут дуже маленька горстка, але й з тої більша частина має на очах большевицьку полуду. А проте вдалося нам зібрати кілька долярів минулого року на Український Павільон, а тепер зібрали ми $9.50 на Рідну Школу, які вислано до Обєднання. Зложили слідуючі: Н.Гловацький $2; по $1: П.Бойчук, І. Гаврисьокий, В. Морач, Й. Болюх, І. Романець; по 50 ц.: Т. Лапушак, І. Мачуга; дрібними датками $1.50. Разом зібрано $9.50.

Н. Гловацький.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

На інвалідів.

По поминальним богослуженю, яке справляли громадяни Андрій і Розалія Борис, вони запросили кількох громадян до своєї хати. При обіді членкиня С.У.А., Юлія Ходоровська, закликала гостей зложити жертву на інвалідів.

На цей поклик зложили: Андрій і Розалія Борис $2, Й. і Ю. Ходоровські $1, М. Фірман і Юлія Стрик по 50 ц., Анна Комар, М. Яцишин, Розалія Вецал, П. Сорокатий, Анна Ганчарик, Анна Карась, М. Кінаш, А. Королишин по 25 ц. Всього зібрано $6.00, які вислано через Обєднання на інвалідів. Збірку переводили Ю. Ходоровська та Ю. Фірман.

Юлія Ходоровська.

Адреса Обєднання:
OBYEDNANYE,
P. O. Box 122, Hudson Terminal,
New York, N. Y.

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ.

(34)

Це все дуже подобалося Тарзанови і він полюбив малих людей, бо все, що вони робили, робили дуже справно: не було в них найменшого замішання, не було ніякого зайвого руху. Ніколи один жовнір не входив другому в дорогу. Ще й десять хвилин не минуло від часу, як вони стрінули дикого кота, а ось вони вже знов маширували в дальшу дорогу. Голову кота привязали до сідла одного жовніра, а футро дали другому. Командуючий офіцер був ще молодий і дуже відважний.

Цю відвагу Тарзан бачив у його поведінню з звірюкою, котра для людей такого росту мусіла бути дуже небезпечною. Про відвагу свідчила теж боротьба малих людей з жінкою Алалів, а Тарзан подивляв і шанував відвагу. Часами йому тяжко було повірити, що такі люди справді існують, бо, як звичайно, людина привикає до певних форм життя та не хоче вірити в річи, до яких вона не привикла. Так вони подорожували північною яких шість годин.

Тарзан уже зголоднів. Нагло вітер доніс до його ніздрів запах серн. Виступивши наперед, Тарзан дав знак офіцирови, щоби він заждав на нього, поки він не добуде трохи мяса. Малі люди на це радо згодилися. Знявши з плечей лук і стріли, Тарзан підійшов тихцем до місця, де паслися серни. Відділ малих людей поступав якийсь час за Тарзаном, але як побачив добичу, за якою слідив Тарзан, увесь задержався, щоби добичі не сполошити.

Пігмеї не знали ще нічого про луки й стріли й дивилися з великим зацікавленням за кождим рухом Тарзана, як він полював на сернюка. Потім вони кинулися вперед, оточили довкола Тарзана і його добичу, розмовляючи з собою дуже живо. Вони найбільше були зацікавлені стрілами, які так легко повалили серну, котра була для них така велика, як слон супроти Тарзана. Потім вони дивилися на Тарзана, сміялися та плескали з вдоволення й признання в долоні.